

Asia: VN/18068/2023

Arviomuistio hallinto-oikeuksien kokoonpanosääntelyn eräistä tarkistamistarpeista

Lausunnonantajan lausunto

1. Pidätkö mahdollisena kehityssuuntana sitä, että hallinto-oikeuksien peruskokoonpano muutettaisiin kolmen lainoppineen jäsenen kokoonpanosta kahden lainoppineen jäsenen kokoonpanoksi tässä arviomuistiossa esitetyin reunaehdoin?

-

2. Mitä mahdollisia etuja näkisitte hallinto-oikeuksien peruskokoonpanon muuttamisessa kaksijäseniseksi?

-

3. Mitä mahdollisia haittoja näkisitte hallinto-oikeuksien peruskokoonpanon muuttamisessa kaksijäseniseksi?

-

4. Jos hallinto-oikeuksien peruskokoonpano muutettaisiin kahden lainoppineen jäsenen kokoonpanoksi, tulisiko jotain tiettyjä asiaryhmiä säätää erikseen edelleen kolmen lainoppineen jäsenen kokoonpanossa ratkaistaviksi? Mitä nämä asiaryhmät näkemyksenne mukaan olisivat?

-

5. Jos hallinto-oikeuksien peruskokoonpanoa ei tulisi näkemyksenne mukaan muuttaa kahden jäsenen kokoonpanoksi, niin olisiko avoimempi sääntely kahden jäsenen kokoonpanon päätösvaltaisuudesta mahdollinen hallinto-oikeuksien osalta (vrt. oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 a luvun 3 §:n 1 momentti) vai tulisiko lainsäädännössä säilyttää nykyisenkaltainen täsmällinen luettelo niistä tilanteissa, joissa hallinto-oikeus on päätösvaltainen kahden lainoppineen jäsenen kokoonpanossa?

-

6. Pidätkö perusteltuna sitä, että asioita, joissa järjestettäisiin katselmus tai suullinen käsittely, ei voisi ratkaista jatkossa kahden lainoppineen jäsenen kokoonpanossa? Näkisittekö, että tämä voisi aiheuttaa jotain muuta haittaa hallinto-oikeuksien toiminnalle?

-

7. Pidätekö perusteltuna sitä, että hallinto-oikeus ei olisi enää päätösvaltainen tilanteessa, jossa sen monijäsenisen kokoonpanon jäsenistä yhdelle on tullut este istunnon aloittamisen jälkeen? Olisiko sääntely tarpeen säilyttää lainsäädännössä useampien kuin kahden lainoppineen jäsenen kokoonpanojen osalta, ja jos olisi, niin millä perusteella?

-

8. Aiheuttaisiko kahden lainoppineen jäsenen kokoonpanon pääsäännöksi tai aiempaa joustavammaksi vaihtoehdoksi kolmen lainoppineen jäsenen kokoonpanolle säätäminen nähdäksenne muita kuin tässä arviomuistiossa esillä olleita muutostarpeita hallinto-oikeuksia koskeviin kokoonpanosäännöksiin?

-

9. Olisiko hallinto-oikeuksien kokoonpanosäännösten sisällyttäminen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin tarkoituksenmukaista, vai tulisiko sääntelyn edelleen olla hallinto-oikeuslaissa?

-

10. Muut mahdolliset ehdotukset ja näkemykset hallinto-oikeuksia koskevan kokoonpanosääntelyn kehittämiseksi?

Vakuutusosikeus kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallinto-oikeuksien kokoonpanosääntelyn eräistä tarkistamisperusteista. Arviomuistiossa on arvioitu eri vaihtoehtoja hallinto-oikeuksien peruskokoonpanosääntelylle ja todettu, että muiden hallintotuomioistuinten kokoonpanosäännösten uudistaminen on rajattu tämän muistion ulkopuolelle. Tähän nähden vakuutusosikeus ilmoittaa, ettei sillä ole lausuttavaa arviomuistiossa käsiteltyyn hallinto-oikeuksien peruskokoonpanosääntelyyn.

Arviomuistion kappaleessa 5 Yhteenveto ja loppupäätelmät todetaan kuitenkin, että hallinto-oikeuksien kokoonpanosääntelyn yhteydessä olisi tarkoituksenmukaista tarkastella myös korkeimman hallinto-oikeuden ja vakuutusosikeuden kokoonpanosäännösten mahdollisia uudistamistarpeita. Edelleen arviomuistiossa todetaan, että jos varsinainen lainsäädäntöhanke käynnistetään, pyydetään myöhemmin lausuntoja hallintotuomioistuinten kokoonpanosäännösten uudistamisen kokonaisuudesta valmistelun edetessä. Tältä osin vakuutusosikeus toteaa tässä vaiheessa sen, että vakuutusosikeuden asema toimeentuloturva-asioiden muutoksenhakujärjestelmässä huomioon ottaen, on perusteltua, että vakuutusosikeuden peruskokoonpano säilyy entisellään riippumatta siitä, millainen hallinto-oikeuksien peruskokoonpano tulevaisuudessa on. Vakuutusosikeus on toimeentuloturva-asioiden erityistuomioistuinin ja lähes kaikissa käsittelemissään asioissa ainoa tuomioistuinnaste ja myös ylin muutoksenhakuaste. Ainoastaan eräistä työtaturma- ja ammattitautiasioissa on mahdollista hakea valituslupaa korkeimmalta oikeudelta. Näin ollen peruskokoonpanon vakuutusosikeudessa tulisi jatkossakin olla kolme lainoppinutta jäsentä.

Vakuutusosikeus katsoo myös, että vakuutusosikeuden kokoonpanosääntelyjen säilyttäminen oikeudenkäynnistä vakuutusosikeudessa säädetyssä laissa on edelleen perusteltua, eikä

vakuutusoikeus näe tarvetta siirtää kokoonpanosäännöksiä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin.

Vakuutusoikeus viittaa kuitenkin arviomuistiossa esiin nostettuun korkeimman hallinto-oikeuden oikeusministeriölle 19.5.2021 toimittamaan esitykseen lainsäädäntötoimiin ryhtymisestä, joka on sisällynyt myös eräitä vakuutusoikeuden kokoonpanosäännöksiin liittyviä ehdotuksia ja esittää, että ne otettaisiin jatkovalmistelussa huomioon. Näissä ehdotuksissa on muun muassa lisäyksiä ja tarkennuksia yhden ja kahden jäsenen kokoonpanossa käsiteltäviin asioihin sekä myös ehdotus vahvennettujen kokoonpanojen järjestämismahdollisuuden laajentamisesta ja lisäjäsenen määräämisestä. Mahdollisia muita vakuutusoikeuden ratkaisukokoonpanosääntelyn muutostarpeita voitaneen arvioida tarkemmin siinä vaiheessa, mikäli kokoonpanosäännösten jatkovalmistelu sisältää myös vakuutusoikeuden ratkaisukokoonpanot.

Kivari Tuula
Vakuutusoikeus